

60 lat badania budżetów gospodarstw domowych

W 2017 roku minęło **60 lat badania budżetów gospodarstw domowych**, prowadzonego nieprzerwanie od 1957 roku.

Należy jednak wspomnieć, że badania budżetów rodzinnych były prowadzone już w II Rzeczypospolitej, ale nie były realizowane w sposób systematyczny, miały niewielki zasięg i dotyczyły jedynie wybranych grup ludności. Wybuch wojny i zmiany ustrojowe spowodowały, że do badania budżetów gospodarstw domowych powrócono dopiero w drugiej połowie lat pięćdziesiątych.

Realizowane w latach pięćdziesiątych i sześćdziesiątych badania budżetów gospodarstw domowych obejmowały wyłącznie rodziny pracowników z czterech gałęzi przemysłu: górnictwa, hutnictwa, przemysłu maszynowego i włókienniczego. Z początkiem lat siedemdziesiątych zrezygnowano z podejścia branżowego i zastosowano podejście terytorialne, które polegało na doborze gospodarstw domowych według województw w podziale na miasto i wieś. Do 1993 roku badanie nie obejmowało jednak wszystkich gospodarstw domowych w kraju.

Liczba badanych gospodarstw domowych zmieniała się od nieco ponad tysiąca gospodarstw w pierwszych latach badania, do ponad 37 tys. gospodarstw domowych w 2017 roku.

Badanie budżetów gospodarstw domowych prowadzą urzędy statystyczne na terenie całego kraju, natomiast nadzór merytoryczny nad przebiegiem badania sprawuje Główny Urząd Statystyczny. Badanie jest prowadzone metodą **reprezentacyjną**, która umożliwia uogólnianie, z określoną precyzją, uzyskanych wyników na wszystkie prywatne gospodarstwa domowe w kraju.

Podstawowym celem prowadzenia badania budżetów gospodarstw domowych w Polsce jest pozyskanie szczegółowych informacji dotyczących poziomu i struktury wydatków, źródeł i wysokości dochodów gospodarstw domowych, poziomu spożycia podstawowych artykułów żywnościowych, wyposażenia w dobra trwałego użytkowania, warunków mieszkaniowych, zagrożenia ubóstwem.

Dane uzyskiwane co rok z tego badania pozwalają na prowadzenie analiz warunków życia różnych grup gospodarstw domowych w długich szeregach czasowych, z uwzględnieniem m.in. klasy miejscowości zamieszkania, składu osobowego gospodarstw domowych, grupy społeczno-ekonomicznej czy grupy kwintylowej.

Wyniki badania budżetów gospodarstw domowych są wykorzystywane m.in. w przygotowywaniu i wdrażaniu działań w zakresie polityki społecznej, tworzeniu wag służących do obliczania wskaźników cen towarów i usług konsumpcyjnych, ustalaniu poziomu minimalnego wynagrodzenia, szacowaniu obciążeń podatkowych oraz badaniu ubóstwa. Zastosowanie znajdują także w różnego rodzaju analizach społeczno-ekonomicznych, badaniach rynku konsumenckiego i tworzeniu prognoz. Stanowią też źródło wiedzy o warunkach życia m.in. dla sądów oraz służą porównaniom międzynarodowym.

Dane uzyskane z badania są wykorzystywane przez najważniejsze krajowe i międzynarodowe instytucje, w tym ministerstwa i urzędy centralne, NBP, instytucje naukowe, Eurostat, OECD, ONZ, UNICEF, Bank Światowy.

Wyniki badania budżetów gospodarstw domowych są dostępne zarówno w wersji papierowej, jak i elektronicznej – na stronie Internetowej GUS – w corocznie wydawanej publikacji *Budżety gospodarstw*

Realizacja badania nie byłaby możliwa bez udziału i zaangażowania respondentów, którzy poświęcają swój czas, przekazując różne informacje ankietom oraz samodzielnie wypełniając książeczkę budżetu gospodarstwa domowego, w której codziennie notują swoje wydatki i dochody. Dziękujemy wszystkim respondentom, którzy wyrazili zgodę i aktywnie brali udział w badaniu budżetów gospodarstw domowych. Wyrazy podziękowania za wytrwałość, dotychczasowe zaangażowanie i trud włożony w rozwój badań społecznych polskiej statystyki publicznej kierujemy również do ankietów i koordynatorów badania.